

PODMOŘSKÁ PROCHÁZKA

Moji druzi se zachovali tak, jak jsem předpokládal, i když byl mezi nimi rozdíl. Conseil svolil bez zaváhání, kdežto pocity harpunáře Neda Landa byly smíšené. Chápal jsem to, protože tajemství kapitána Nema jsem si musel ponechat pro sebe. Přátelům jsem mohl svěřit jen jeho část a se svým svědomím si vyřídit, zdali je takové sdělení bližší lži, nebo pravdě. Museli se smířit s tím, že jsem se přestěhoval do kabiny v přední části lodi. Conseil to přijal jako samozřejmost, ovšem na Nedovi Landovi bylo vidět, že ho to přece jen trochu mrzí. Oznámil jsem jim, že náš další pobyt na palubě Nautilu je dobrovolný a že můžeme loď opustit třeba hned. To byla pravda. Dále jsem řekl, že jsem se rozhodl zůstat a následovat kapitána na jeho výzkumné plavbě. To byla také pravda. Jen to jsem zamlčel, jaký je cíl plavby. O pátrání po vulkanitu jsem se jim nezmínil. Ctil jsem tajemství s ohledem na přání kapitána Nema i s ohledem na obecné zájmy. Dovedl jsem si představit, co by se stalo, kdyby se tajemství rozšířilo a dostali ho do rukou lidí, jako je kapitán Hilar Farragut.

Ned Land se nakonec rozhodl zůstat hlavně proto, aby chránil Conseile a mne. Třebaže jsme oba obepluli několikrát celý svět, a tudíž jsme se plavili po všech sedmi mořích, jak se říká, námořníci z nás nebyli. V očích Neda Landa jsme byli suchozemské krysy, které se na palubu toliko přimotaly, a jako takoví jsme byli podle něho tak trochu nesvéprávní. Navíc Ned Land pokládal Nautilus za krajně nebezpečné plavidlo.

„K výpravě se připojím,“ prohlásil nakonec. „Jedno vám ale řeknu, profesore. Kdybych viděl, že se schyluje ke ztroskotání, prchám a vás oba беру s sebou!“

„A co když v tu chvíli budeme padesát metrů pod hladinou?“ zeptal se Conseil. V očích mu čtverácky zajiskřilo.

Ned Land se na něho pohrdavě ušklíbl.

„Tak hloupou otázku si může položit jen suchozemec. Kanadský námořník se nevyptává. Ten jedná!“

Takže jsme museli vzít na vědomí, že v případě nebezpečí nás Ned Land popadne a vyvleče, i kdybychom v danou chvíli byli na dně mořském.

Šestnáctého listopadu jsme dorazili po klidné plavbě východním směrem k ostrovu Crespo. Stále jsme se více méně drželi na třicáté rovnoběžce severní šířky. S kapitánem jsem se několikrát sešel v jeho kajutě. Povídali jsme si nezávazně o životě pod mořskou hladinou. Kapitán se choval klidně. Přesto jsem si všiml, že se ručička vulkanometru na stěně jeho kabiny povážlivě blíží osudné hodnotě deset. Pak následuje červené pole a nula. Z Nautilu bude parník bez uhlí. Anebo ryba bez vody, chcete-li.

Onoho šestnáctého listopadu ráno vstoupil službu konající námořník do mé kabiny a požádal mě, abych ho následoval do salonu. Choval se velmi zdvořile. Ostatně, měl jsem radost, jak dobře nás posádka přijala a hlavně, že Ned Land se s muži z posádky spřátelil. Cítil se mezi nimi přece jen víc mezi svými, třebaže považoval za svoji stavovskou povinnost je škádlit poznámkami o lodi, která pořádnou lodí není a je vlastně jen vrakem, dočasně plujícím někde mezi hladinou a mořským dnem. Jen s jediným členem Nemova mužstva jsme nemohli zcela dobře vyjít. Byl to pan Tribute, kapitánův zástupce. Mezi mužstvem se těšil vážnosti, jak to na řádně vedených lodích bývá zvykem. Zástupce kapitána je přece jen tak trochu kapitán, a dokonce přebírá jeho povinnosti, když je kapitán zaneprázdněn. Je však členem mužstva, spí s mužstvem v ubikaci, stravuje se s ním, a když je třeba, musí přiložit ruku k dílu jako řadový námořník. Tak aspoň to bylo zavedeno na Nemově lodi, jak jsem vypozařoval. Tento pan Tribute nemohl Nedovi Landovi zapomenout prudký útok, jehož následky ještě dlouho pociťoval na krku. Nelibost vůči Landovi vztáhl i na Conseile a mne. Mrzelo mě to, protože nemám rád napětí, zvláště ne v tak omezeném prostoru, jako je paluba ponorky.

Námořník, který vstoupil do mé kabiny, patřil mezi ty, s nimiž jsem vycházel velmi dobře. Na jeho chování bylo něco zvláštního a vycítil jsem, že se schyluje k nějaké mimořádné události. Měl jsem z toho radost, protože denní rutina už začínala být trochu únavná. Námořník mě zavedl do hlavního sálu lodi. Tam už čekal kapitán a také Ned Land s Conseilem.

„Vyžívám příležitosti, abych vás pozval na vycházku,“ začal kapitán Nemo.

„Po ostrově?“ nedokázal Ned Land ukrýt svoji dychtivost.

„Nikoli, statečný námořníku. Projdeme se po mořském dnu.“

Při tom pomýšlení se Ned Land otrásl jako pes, který vylezl ze studené vody. Jeho odpor byl tak očividný, že se ani jinak vážný kapitán Nemo neubráníl úsměvu.

„Své hosty k ničemu nenutím,“ řekl mu.

„Ještě to tak!“ vykřikl Kanadán, odhodlaný se procházce bránit.

„My však pozvání rádi přijímáme,“ prohlásil jsem poté, kdy jsem se setkal s Conseilovým zrakem a získal od něho tichý souhlas. „Ještě jsme neměli příležitost poznat mořský život zdola.“

Na procházku jsme se vydali hned po snídání. Ponorka Nautilus byla vybavena podmořskými skafandry s dýchacími přístroji soustavy Rouquayrol-De-nayrouz, ovšem velmi zdokonalenými kapitánem Nemem. Tento přístroj měl několik částí. Především to byla ocelová nádrž, do níž se plnil pod tlakem stopadesáti atmosfér vzduch. Nádrž si potápěč připevnil na záda dvěma popruhy jako voják torbu. V horní části nádrže je přístroj s měchovým mechanismem, který propouští vzduch pod normálním tlakem. Výdechová trubice ústí do kulaté celohlavové přilby z mědi. Ta je připevněna ke gumovému oděvu pevným okružím pomocí šroubů. V nádrži je zásoba vzduchu pro osmi až devítihodinový pobyt pod vodou. Další důležitou součástí skafandru je Ruhmkorffova elektrická svítilna. Pravým překvapením pro mne ovšem byly pušky, jimiž jsme měli být vyzbrojeni. V pažbě z ocelového plechu byla dutina, která sloužila jako nádrž na stlačený vzduch. Spoušť byla spojena se záklopkou. Stlačený vzduch vyrazí z jejich hlavně malé skleněné baňky s ocelovým pláštěm, zatížené páleným olovem. Jsou to maličké kondenzátory, nabitě elektrinou o vysokém napětí. Při nejnepříjemnějším nárazu se vybíjejí a zvíře klesá ihned mrtvé, ať je sebesilnější. Do každé pušky se vejde zásobník s deseti náboji, které se pod tlakem pružiny vsouvaly po výstřelu do hlavně.

Komora s podmořskými skafandry byla v prostoru mezi strojnou a pláštěm ponorky. Na stěně viselo na tučet takových skafandrů. Když je Ned Land spatřil, s konečnou platností se procházky vzdal.

„Vy do těch šatů skutečně polezete, pane Aronnaxi?“ ubezpečil se.

„Musí to být, Nede.“

„Dělejte si, co chcete,“ odpověděl harpunář s pokrčením ramen. „Já však, pokud mne někdo nedonutí, to nikdy na sebe nevezmu.“

„Nikdo vás nutit nebude, mistře Lande,“ řekl kapitán Nemo.

„A Conseil se toho odváží?“

„Jdu všude s panem profesorem,“ odpověděl Conseil.

Na kapitánovo zavolání přišli muži z posádky a pod dohledem pana Tributa nám pomohli se obléct. Oblek tvořily kalhoty a kabátec. Na konci nohavice byly velké boty s olověnou podrážkou. Tkanina kabátce byla vyztužena měděnými pruty, jež chránily hrud před vodním tlakem, ale umožňovaly volné dýchání. Rukávy ukončovaly rukavice z poddajné gumy. Kapitán Nemo, jeden z jeho druhů, vzrůstem skutečný Herkules s obrovskou silou, Conseil a já

jsme byli brzy oblečeni a těšili jsme se na zážitek, pro nás dva zcela nový. Jen zachmuřený Tributův pohled mi trochu kazil radost.

Jeden z mužů posádky mi podal pušku.

„Kapitáne Nemo,“ obrátil jsem se na velitele výpravy, „ta zbraň je dokonalá a toužím si ji vyzkoušet. Nerad bych ji ale zkoušel při první vycházce na dně mořském.“

„Chápu,“ přikývl kapitán a na jeho pokyn mi Tribute podal tradiční zbraň, jakési kopí s ostrým hrotem. Vděčně jsem ji přijal a snažil jsem se nevnímat posměšný výraz v jeho obličejí. Elektrickou pušku převzal námořník, který nás měl na vycházce spolu s Nemem doprovázet.

„Ale jak se dostaneme na dno?“ vyzvídal jsem.

„Nautilus teď leží na dně v hloubce deseti metrů. Stačí prostě vyjít ven.“

Z šatny jsme sestoupili do malé místnosti ve spodním podlaží. Zaslechl jsem, jak se nad námi zavírá poklop. Obklopila nás tma. Po chvíli jsem zaslechl ostrý sykot a cítil jsem, jak mi od nohou k hrudi stoupá chlad. Opravdu! Do komory byla vpuštěna voda z moře. Jakmile byla komora zaplavena, otevřely se vnější dveře a v příštím okamžiku jsme už kráčeli po mořském dně.

Bylo asi deset hodin dopoledne. Sluneční paprsky dopadaly šikmo na hladinu a v jejich světle, rozloženém jako hranolem, jsme spatřili úžasné divadlo podmořského života. Kapitán krácel první. Netrpělivě mi pokynul, když jsem se co chvíli zastavoval, abych si prohlédl nádherné exempláře mlžů, kterých tu byly miliony. Ukazoval k jakési temné masě před námi. Urazili jsme několik desítek metrů a pak bylo jasněji vidět, kam směřujeme.

Před námi se objevil podmořský les. Obrovské stromovité rostliny měly kmeny i větve rovné jak ocelová tyč a všechny se tyčily vzhůru. Nikdy jsem nespatrił podobný úkaz a ani jsem ho spatřit nemohl, protože žádný pozemský les se nepodobá tomu, co roste na dně v okolí ostrova Crespo. Rozhlížel jsem se kolem sebe, když se ke mně kapitán, krácející několik kroků přede mnou, rychle vrhl a uchopil mě za paži. V následující vteřině mě strhl k zemi. Při pádu jsem si stačil všimnout, že totéž udělal jeho druh s Conseilem.

Těžko jsem se vzpamatovával z leknutí a na okamžik jsem podlehl panice a zalitoval, že jsem nedal na rady Neda Landa a nezůstal v bezpečí podmořského člunu.

Kapitán mi ukazoval vzhůru. Mezi kmeny se objevila obrovská vřetenovitá tělesa a proplula v těsné blízkosti nad námi. Byli to nevidaní žraloci s obrovským ocasem. Stačil jsem zahlédnout jejich strnulý pohled jakoby skelných očí. Z otvorů kolem čenichu vylučují světélkující látku, která jim dodává stršidelného vzhledu. Naštěstí tato žravá zvířata, schopná překousnout člověka

jediným stiskem čelistí, špatně vidí. Minula nás bez povšimnutí, ačkoliv se nás svými hnědavými ploutvemi téměř dotkla. Vyvázli jsme o vlas z nebezpečí horšího, než by bylo setkání s lidožravým tygrem v džungli.

Kapitán chvílku čekal, než dal pokyn, abych vstal. Poté se zvedl i jeho námořník a pomohl na nohy i Conseilovi. Pokračovali jsme v cestě, ovšem příznám, že po tomto setkání jsem nekráčet už tak volně jako předtím. Byl jsem rád, že mi pomáhá kopí. Opíral jsem se o ně jako o hůl.

Dno na tomto místě klesalo a les řídł. Vstupovali jsme na jakousi podmořskou mýtinu. Bylo zde vidět na větší vzdálenost než v lese. Ukázalo se však, že ani toto místo není bez nebezpečí. Obešel jsem veliký balvan a strnul v hrůze. Předemnou se vynořil obrovský krab. Nemusím zdůrazňovat, že ještě nikdy předtím jsem neviděl tak obrovitého jedince a netušil jsem, že taková zvířata mohou vůbec existovat. Pošetile mě napadlo, zdali se Conseilovi podařilo správně ho zařadit do vědeckého názvosloví. Neodvažoval jsem se pohnout. Kapitán Nemo však neztratil duchapřítomnost, ukázal svému druhovi na ohyzd-

ného korýše a námořník ho pažbou pušky ihned zneškodnil. Viděl jsem, jak se děsivé nohy mořského pavouka zmítají v předsmrtné křeči.

Doufal jsem, že to bylo poslední nepříjemné setkání na této vycházce, kterou jsem v duchu už přestal nazývat vycházkou a začal ji vnímat jako krajně nebezpečnou výpravu. Natolik nebezpečnou, že jsem si musel položit otázku, proč kapitán Nemo vystavuje život nás všech takovému riziku. Pozorováním podmořského života jsme se přece mohli kochat v pohodlí Nautilu, usazeni v křeslech u oken!

Když jsem v úvahách dospěl k tomuto bodu, začal jsem si všímat podmořské scenerie kolem sebe. Skalní útvary, které se kolem nás začaly vynořovat, byly nepochybně sopečného původu. V průřvách jsem spatřil valy ztuhlé lávy. Sopka zde naposledy promluvila, soudě podle tloušťky živého krytu, před jedním nebo dvěma staletími. Z hlediska geologického je to mžik.

Nemo se zastavil a ukázal nahoru. Zvedl jsem hlavu, poněkud jsem se naklonil a v průzoru přílby jsem vysoko nad námi zahlédl obrys lodního trupu. Kapitán opět vykročil, ovšem pomaleji, ostražitěji. Překvapilo mě to. Čím by nás mohla ohrozit loď vznášející se nad našimi hlavami?

Nějakých pět metrů před námi se najednou objevil temný stín. Hlavou mi mžikla čerstvá vzpomínka na setkání se žraloky. Hned jsem si uvědomil, že se mýlím. To, co jsem spatřil, byl živý člověk.

Byl to skoro nahý muž tmavé pleti, opásaný lanem. Na zádech měl veliký síťovaný vak. Mezi nohama svíral kámen, který ho táhl do hlubiny. Že by lovec perel? Nikde jsem tu nezahlédl žádné perlorodky. Kolem nás byly jen balvany.

Tělo toho muže se snášelo do míst, odkud vycházela namodralá záře. Přišlo mi, že se tam snad skrývají oni světélkující žraloci, které jsme před malou chvílí potkali. Doufal jsem, že ten člověk ví, co dělá, a nežene se bezhlavě li-dožravým žralokům do chřtánu.

Kapitán pokynul, abychom si pospíšili. Napnuli jsme všechny síly a brzy jsme se dostali na vrchol skalního hřebene.

Pod námi byla temná průrva. Na jejím dně světélkovaly nějaké nerosty, o jejichž povaze jsem neměl tušení. Ten člověk vzal do ruky kus velký asi jako střední pomeranč a uložil ho do vaku na zádech. Náhle se vztyčil a oběma rukama škulbl lanem, aby dal znamení druhům na palubě. Ti ho měli vytáhnout.

Pochopil jsem, proč tak učinil. Objevil se nad ním obrovský stín. Byl to velký žralok, možná náležící k hejnu, jemuž jsme o vlas unikli. Blížil se k muži s planoucím okem a otevřenou tlamou.

Oněměl jsem hrůzou, neschopen jediného pohybu. Ani mě nenapadlo, že bych mohl použít své kopí!

Žravý netvor se mohutným rozmachem ploutví vrhl k nešťastníkovi. Ten udělal prudký pohyb stranou, takže žralokovy čelisti ho minuly. Zato ho zasáhl ocas té příšery. Muž okamžitě ztratil vědomí. Přestal škubat lanem a vak se světélkující horninou ho přitiskl ke dnu.

Trvalo to sotva několik vteřin. Žralok se vrátil, obrátil se břichem vzhůru a chystal se člověka překousnout ve dvě. Vtom se vymrštil kapitán Nemo, dosud skrčený vedle mne. Rychle vyrazil s dýkou v ruce a zaútočil přímo na netvora.

Žralok zpozoroval novou kořist. Otočil se břichem dolů a zamířil ke kapitánovi. Nemo s úžasným klidem čekal na útok. Když zvíře vyrazilo, kapitán zářačnou rychlostí uskočil, vyhnul se tak srážce a vrazil dýku bestii do břicha.

Žralok celý zrudl krví, která se mu řinula z rány. Moře kolem rudě potemnělo, že nebylo vidět ani na délku paže. Chvilku to trvalo, než jsem v jasnější vodě rozeznal kapitána, zavěšeného na žraločí ploutvi a bojujícího s netvorem. Zaspával břicho svého protivníka novými a novými ranami, avšak rozhodující ránu, která by zasáhla netvorovo srdce, se mu nedařilo zasadit. Žralok sebou zmítal tak prudce, že rozvířil vodu a téměř nebylo možné zůstat stát. Chtěl jsem vyrazit kapitánovi na pomoc, avšak hrůza mi ochromila údy. Kapitán padl na dno, sražen váhou obrovského těla. Žralok otevřel čelisti, jako by to byly mechanické nůžky. Kapitánovi zbývala poslední vteřina života.

Vtom jsem vedle sebe zahlédl nějaký pohyb. Žralok sebou příšerně zacuckal, kapitána minul, chvilku ještě sebou zmítal v předsmrtné křeči a v následujících vteřinách pomalu klesal na dno, krvácejícím břichem vzhůru.

Vedle mne stál Conseil s elektrickou puškou v ruce. Uvědomil jsem si, jak strašná je to zbraň a jak je účinná v rukou chladnokrevného muže.

Kapitán vstal, nachýlil se nad bezvládným Indem, vyňal světélkující horninu z jeho vaku a pak oběma rukama škulbl lanem. Ti nahoře začali potápěče rychle vytahovat. Doufal jsem, že ho vytáhnou včas a přivedou k životu. Tito lovci perel jsou od raného mládí cvičeni k dlouhým ponorům a vydrží bez dechu celé minuty.

Kapitán nám pokynul a podle jeho příkladu jsme nakládali světélkující kameny do našich vaků. Brzy zde nezbyl ani jediný a my jsme se vydali na zpáteční cestu.

Když jsem se ohlédl, spatřil jsem, jak se nad opuštěnou průrvou vznáší pět temných těl. Zřejmě se do vody vrhla nová vlna potápěčů, aby se zmocnila toho, co jejich druh nemohl posbírat. Netušili, že se vrátí na palubu s nepořízenou.

Vraceli jsme se a já konečně pochopil smysl této vycházky. To, co neseme ve vacích, je vulkanit, hornina, která propůjčuje Nautilu jeho sílu. A kapitán si přál, abych si prohlédl místo, kde se hornina nalézá, a tak mu pomohl odhalit i další naleziště látky, jež pro jeho loď byla nezbytná.

A také jsem pochopil, že na celém světě je jediný další muž, který o síle vulkanitu věděl a který neváhal vyslat nahé neozbrojené muže do nebezpečí, aby mu ho přinesli.

Tím mužem byl kapitán Hilar Farragut, někdejší Nemův společník, nyní smrtelný nepřítel.